

# Naturinventering inför detaljplan för Tallgläntan; Lotorp 2012



## Innehåll

1. Sammanfattning	3
2. Bakgrund och allmän beskrivning av området	3
1. Uppdrag	3
2. Syftet med uppdraget	3
3. Avgränsning av arbetet	3
4. Allmän beskrivning av området	4
3. Metodik	4
4. Resultat och slutsatser	4
5. Områdesbeskrivningar	5
6. Referenser	11
Kartbilaga	12

Beställare: Heidi Viinikkala, Finspångs kommun samhällsplaneringsenheten, Bergslagsvägen 13-15, 612 80 Finspång

Rapporten bör citeras som: Björklind R. 2012. Naturinventering inför detaljplan för Tallgläntan, Lotorp 2012 Calluna AB, Linköping.

I löpande text: (Björklind, 2012).

Projektets organisation: Robert Björklind (projektledare, inventering och rapport). Christoph Kircher (GIS och kartor). Anna Jangius (Kvalitetsgranskning).

Kontaktperson för denna rapport: Robert Björklind, [robert.bjorklind@calluna.se](mailto:robert.bjorklind@calluna.se) eller 013-12 25 75.

Internt projekt: RBD0030 Lotorp NVI 2012

Calluna AB Linköping slott, 582 28 Linköping

# 1. Sammanfattning

En Naturvärdesinventering (NVI) utfördes 2012-05-30 inom Tallgläntan i Lotorp inför detaljplaneläggning av området.

Vid inventeringen har tolv punktobjekt och åtta områden naturvärdesklassats, två av punktobjekten ligger strax utanför inventeringsområdet. Ett område har fått naturvärdesklass 1, sju områden/punktobjekt har fått naturvärdesklassen 2 och tolv områden/punktobjekt har fått naturvärdesklassen 3.

De större områden som sammanfaller med planerad byggnation är områdena 4 (naturvärdesklass 1) och 10 som har naturvärdesklass 3. I båda områden finns naturvärden knutna till tall och den rödlistade (NT) talltickan finns i båda områden. I område nr 4 kan man med naturvårdshänsyn bygga i mindre delar med förutsättningen att de gamla tallarna kan sparas. De gamla tallarna förekommer bitvis glesare. I område 10 kan även här delar bebyggas och naturvärden bevaras om hänsyn till äldre tallar tas. Vilka tallar som ska sparas bör rådslås med en naturvårdskunnig person vid planeringsarbetet.

Ambitionen i stort bör vara att spara så mycket av de klassade områdena som möjligt.

Naturvärdena i området är främst knutna till gamla tallar, som kan hysa hotade och sällsynta arter. I flera av områdena finner man den rödlistade (NT) talltickan som även ofta förekommer tillsammans med andra rödlistade arter. I flera av tallarna förekommer även bohål vilket visar på värden för fågellivet. För att bevara naturvärdena bör dessa område i största möjliga mån sparas. Även de punktobjekt som har markerats, och då främst tall, bör sparas då de stärker naturvärdena till miljön runt omkring.

## 2. Bakgrund och allmän beskrivning av området

### *Uppdrag*

Våren 2012 fick Calluna AB i uppdrag av Finspångs kommun att utföra en naturvärdesinventering i området Tallgläntan i Lotorp. Uppdraget innebar att kartlägga naturvärdena i området. Uppdraget beställdes då en detaljplan skulle göras för området. Naturinventeringen har utförts med Callunas metodik, NVI (Naturvärdesinventering) och omfattar landmiljöerna. Delar av området ligger inom strandskyddet som är 100m. Området är utsett som LIS-område (landsbyggsutveckling i strandnära läge).

### *Syftet med uppdraget*

Underlaget ska avgränsa värdefull natur och vara vägledande i arbetet med att upprätta en detaljplan för området. Känslighet för naturvärdesklassade områden samt hänsyn/åtgärd redovisas.

### *Avgränsning av arbetet*

En NVI innebär att värdefull natur avgränsas och naturvärdesklassas. Detta har skett för det område som omfattas av detaljplanen och visas på kartbilagan.

### *Allmän beskrivning av området*

Detaljplaneområdet ligger i anslutning till Lotorpsån där den är bred och mer påminner om en liten sjö. Namnet på vattnet är kärringfisket. Två områden har inventerats, ett söder om Kärringfisket och ett norr om. Det södra området heter Tallgläntan. De inventerade områdena ligger i kuperad terräng med berg och sluttningar med mindre flacka inslag. I området dominerar barrskog där tall ofta är överståndare. Även gran är ett allmänt inslag men är ofta yngre än tall. Spritt i området förekommer äldre tallar och i delar mycket gamla tallar. Tallarna växer både i tätare skog och på glesare hållmarker. I den södra delen av tallgläntan växer ädellöv tämligen allmänt tillsammans med barrträden. Några av de vanliga arterna är ask, alm och lönn. I sydost där, Lotorpsån är smalare, finns ett större inslag av äldre al nära vattnet. I den södra delen av tallgläntan finns en rad husgrunder och stensättningar efter tidigare hus och verksamheter. Stora delar av det inventerade området ingår i Finspångs kommuns naturvårdsprogram klass 2.

## 3. Metodik

Metodiken är anpassad för att relativt snabbt finna natur med höga värden i exploateringssammanhang och benämns Naturvärdesinventering (NVI). Inventeringen utförs genom att genomströva exploateringsområdet och på så sätt kartlägga natur med högre naturvärden än så kallad vardagsnatur.

Vid inventeringen söker man efter komponenter som kan kopplas till naturvärden som t.ex. död ved, grova träd och hydrologiskt intakta sumpskogar. I potentiella områden söks även efter kärleväxter, lavar, svampar och mossor som räknas till signal- och indikatorarter. Dessa kan i olika grad visa på värdefulla naturområden där nämnda arter har specifika krav på sin miljö.

En beskrivning sammanställs för respektive delområde som beskriver dess karaktär och komponenter, som t.ex. trädslag, trädsiktets slutenhet, död ved och förekommande vegetation. Ett särskilt stycke skrivs som lyfter fram de främsta naturvärdena i området och här används ofta förekommande signalarter.

Områdena klassas sedan efter en tregradig skala:

- Klass 1 innebär mycket höga naturvärden och kan sägas motsvara riksintresse och regionalt intresse.
- Klass 2 innebär höga naturvärden och motsvarar ungefär kommunalt intresse.
- Klass 3 innebär naturvärden och är lokalt intresse och i vissa fall natur som kan räknas som framtidsvärden.

## 4. Resultat och slutsatser

Vid inventeringen har tolv punktobjekt och åtta områden naturvärdesklassats, två av punktobjektet ligger strax utanför inventeringsområdet. Ett område har fått naturvärdesklass 1, ett område klass 2 och sex områden har fått klass 3. Sex punktobjekt har fått klassen 2 och sex

punktobjekt har fått klassen 3 (se beskrivningar under kapitel 5). Majoriteten av punktobjekten är äldre tallar som visar tecken på hög ålder genom pansarbark eller grov bark. De naturvärdesklassade områdena består främst av tall eller barrskogar med inslag av äldre träd och i flera av dessa områden förekommer den rödlistade (NT) talltickan. Område 4 har de äldsta tallarna med tallar som troligen är upp mot 200 år gamla. Även i område nummer 3 förekommer gammal tall som sticker ut inom inventeringsområdet. Även en mindre och naturlig bäck med översvämningszon har naturvärdesklassats i det norra delområdet.

Naturvärdena i området är sammanfattningsvis främst knutna till gamla tallar. Dessa har naturvärden knutna till att gamla tallar kan hysa hotade och sällsynta arter. I flera av områdena finner man den rödlistade (NT) talltickan som även ofta förekommer tillsammans med andra rödlistade arter. I flera av tallarna förekommer även bohål vilket visar på värden för fågellivet. För att bevara naturvärdena bör dessa område i största möjliga mån sparas. Även de punktobjekt som har markerats, och då främst tall, bör sparas då de stärker naturvärdena till miljön runt omkring. Naturvärden finns även knutna till äldre lövträd som förekommer mindre allmänt. Det finns äldre al, sälg och lönn med naturvärden eftersom de är intressanta och viktiga för t.ex. fågel- och insektliv. Främst i den södra delen förekommer ask och alm som är rödlistade (VU). Dessa rödlistade träd är hotade nationellt och de bör värnas om även om de i inventeringen inte värderas så högt som andra arter med samma hotkategori. Ask och alm är fortfarande vanlig i regionen som inventerats.

De områden/punktobjekt som naturvärdesklassats bör i största mån sparas. Två större områden nr 4 och 10 täcker in stora delar av det som har planerats för byggnation i det södra inventeringsområdet. Vad det gäller nr 4 kan det finnas visst utrymme för byggnation inom området om man planerar så att de gamla tallarna kan sparas. Gällande nr 10 är värdena lägre men det förekommer äldre tall och tallticka. Även här bör planeringen av byggnation göras så att de äldsta och värdefullaste träden kan sparas.

Ambitionen i stort bör vara att spara så mycket av de klassade områdena som möjligt. Vid område nr 13, bäcken, är det fördelaktigt att spara en zon på minst 20 m kring bäcken för att bevara miljön och det kan även bli en tillgång i ett eventuellt bostadsområde.

Kartan över det inventerade området och de klassade områdena finns i kartbilagan.

## 5. Områdesbeskrivningar

### 2. Lövskog

### Naturvärdesklass 3, naturvärde

#### Naturvärde

Områdets naturvärden är knutna till den flerskiktade och tämligen naturliga och lövrika skogen. I området finns förutsättningar för ett rikt djur och växtliv med t.ex. vedlevande insekter knutna till lövträd. Inslag av äldre träd och död ved finns som gynnar växt och djurliv och detta kommer att öka med tiden. I området finns träd av de rödlistade trädslagen (VU) ask och alm.

#### Beskrivning

Området är en lövskog som växer på kuperad och i stora delar bergig mark. Stora delar av området är sluttande eller brant och vetter mot öster. Trädsiktet är flerskiktat och något

senvuxet. I trädsiktet växer tall med stamdiametern 2-5 dm och bitvis växer de frekvent. Lövträd av asp, björk, ask, alm förekommer spritt i området och har vanligen en ringa diameter på 1-3 dm. Dock förekommer även glest lite grövre träd med en diameter på 4-6 dm. De rödlistade (VU) trädslagen ask och alm förekommer allmänt i området både som träd och i buskskikt. Längs Lotorpsån växer äldre al med en diameter på 2-6 dm där många är äldre. Buskar förekommer tämligen allmänt i området och består av arter som ask, alm, brakved, hallon, björk och mot den övre branten växer syren. I fältskiktet är arter som smultron, lundgröe, liljekonvalj och träjon vanliga. Död ved förekommer glest i området och förekommer främst i albården där alhögstubbar står. I något av de äldre ädellövträden finns mulm och mindre håligheter.

#### **Känslighet**

Naturvärdena påverkas negativt om träden avverkas.

#### **Hänsyn/åtgärder**

Området ligger inte inom planerat område för byggnation och bör därför inte påverkas.

### **3. Talldunge Naturvärdesklass 2, högt naturvärde**

#### **Naturvärde**

Områdets naturvärden är knutna till de gamla tallarna som visar tecken på hög ålder genom att ha pansarbark. Gamla tallar gynnar hotade arter. På flera av tallarna växer den rödlistade (NT) talltickan. Där tallticken växer förekommer ofta andra rödlistade arter.

#### **Beskrivning**

Området är en talldunge med gamla tallar som växer i en sluttning nära Lotorpsån. I området växer tallar med en stamdiameter på 5-7 dm och de visar tecken på hög ålder genom att ha pansarbark. Grenverket i kronorna är tätt och grenarna är grova. På flera av tallarna växer den rödlistade (NT) talltickan. För övrigt i trädsiktet växer yngre träd av t.ex. björk och lönn. I buskskiktet växer arter som lönn, rönn och alm. I fältskiktet är arter som lundgröe, träjon och fårsvingel vanliga. Död ved förekommer som en torraka av tall.

#### **Känslighet**

Naturvärdena påverkas negativt om trädet avverkas.

#### **Hänsyn/åtgärder**

Området ligger inte inom planerad område för byggnation och bör därför inte påverkas.

### **4. Tallskog Naturvärdesklass 1, mycket högt naturvärde**

#### **Naturvärde**

Områdets naturvärden är främst knutna till de gamla tallarna som visar tecken på hög ålder genom pansarbark och plattade kronor med grova grenar. Några av tallarna är mycket gamla, troligen över 200 år. På tallarna växer tämligen frekvent den rödlistade (NT) talltickan. Där tallticken växer förekommer ofta andra rödlistade arter. Den ved som finns är grov och kommer vara ett värde länge i området. Området bedöms ha ett regionalt intresse.

### Beskrivning

Området är en hällmarkskog dominerad av gamla tallar. Huvuddelen av området ligger uppe på berget men innefattar även mindre sluttningar och något flackare mark. I trädskiktet växer gamla och senvuxna tallar med en dominerande diameter på 4-5 dm och några tallar mäter 7 dm i diameter. Tallarnas kronor är plattade och flera har pansarbark eller början till pansarbark. På flera av tallarna växer den rödlistade (NT) talltickan. I några av tallarna finns bohål efter hackspettar. Främst i de lägre partierna tillkommer lövträd och enstaka äldre gran med stamdiametern 6 dm. Äldre björk med grov bark förekommer. Även ädellövträd som lönn och den rödlistade asken (VU) förekommer i de lägre partierna. I buskskiktet växer arter som lönn, rönn och tall och i fältskiktet är arter som tjärblomster, hundkex, vårbrådd och ljung vanliga. Död ved förekommer glest i form av gamla högstubbar av tall. På den döda veden finns kläckhål efter insekter.

### Känslighet

Förutsättningarna för naturvärden försvinner om de gamla träden avverkas.

### Hänsyn/åtgärder

Stora delar av området ligger inom planerat område för byggnation. De gamla tallarna har mycket stora värden och bör därför absolut sparas. Tallarna växer ibland glesare och det finns därför möjlighet att delvis inkräkta på området utan att avverka tallar. Mängden död ved kan med fördel ökas i området. Detta kan göras om träd som avverkas någon annanstans flyttas till området.

## 10. Barrskog

## Naturvärdesklass 3, naturvärde

### Naturvärde

Områdets naturvärden är främst knutna till tallarna som börjar att bli gamla. De visar tecken på tämligen hög ålder genom att ha grövre bark eller början till pansarbark. Även kronorna är förtätade och har grövre grenar på de äldsta träden. Då det finns gamla tallar i närområdet är detta område av betydelse för framtida ersättare av tall och för att förbättra spridning av arter. I några av tallarna finns håligheter efter hackspettar.

### Beskrivning

Området är en flerskiktad barrskog på lätt kuperad mark med tall som överståndare. De äldsta träden i området är tall som har en dominerande stamdiameter på 4-5 dm och enstaka träd mäter 6 dm i diameter. Flera av tallarna är något över avverkningsålder, är något senvuxna och har något plattade kronor som tecken på högre ålder. Andra tecken på tämligen hög ålder är grov bark eller början till pansarbark. På en av tallarna växer den rödlistade (NT) talltickan. I några tallar finns bohål efter hackspettar. Gran förekommer i olik ålder i området och de har en diameter på 1-5 dm. I området växer även lövträd, björk är ett vanligt inslag och de har ofta en diameter på 4-5 dm. Buskar förekommer allmänt av arter som skogstry, brakved, gran och björk. I fältskiktet förekommer arter som blåbär, vårfryle och träjon allmänt. Död ved förekommer glest som stående död tall.

### Känslighet

Området påverkas negativt om de äldre tallarna avverkas

### Hänsyn/åtgärder

Vid bebyggelse av området är det av vikt att göra ansträngningar för att spara främst de äldsta tallarna.

## 11. Talludde

### Naturvärdesklass 3, naturvärde

#### Naturvärde

Områdets naturvärden är knutna till tallarna som börjar bli gamla och som kan hysa hotade arter. Den döda veden gynnar insektsliv knuten till död ved.

#### Beskrivning

Området är en liten udde som sticker ut i vattnet. Terrängen är bergig och blockig. På udden växer något senvuxen tall med stamdiametern 1-6 dm. Träden har täta kronor och början till pansarbark eller grov bark. I buskskiktet växer arter som björk, sälg och al. I fältskiktet växer arter som odon, blåbär och ljung. Död ved förekommer som enstaka torraka och död topp på tall. På den döda veden finns kläckhål efter insekter.

#### Känslighet

Området påverkas negativt om träden avverkas.

#### Hänsyn/åtgärder

Området ligger utanför planerad byggnation och bör inte påverkas.

## 13. Bäck

### Naturvärdesklass 3, naturvärde

#### Naturvärde

Områdets naturvärden är knutna till att vattendraget skapar heterogenitet i skogen och att organismer knutna till vattenmiljöer gynnas. Det rörliga vattnet och det grövre bottensubstratet gynnar bottenlevande djur. Marken kring vattendraget översvämmas och skapar en miljö som kan hysa arter som har krav på hög fuktighet för att kunna växa. I området växer signalarten missne som visar på kontinuerligt fuktig mark och blöt miljö.

#### Beskrivning

Området är en mindre skogsbäck som rinner från nordväst ner mot Lotorpsån. Bäckens slingrar sig genom barrskog med gran, tall och al med grövre bark förekommer allmänt längs med vattendraget. Tall och gran har en dominerande diameter på 2-4 dm och al 2-3 dm. I buskskiktet växer rönn och al glest. I fältskiktet är missne dominerande i blötare delar med inslag av kabbeleka. Vattnet är svagt strömmande och mer lugnflytande i delar där vattendraget breddar sig och översvämmas marken. Vattendjupet är ringa ca 1-2 dm. Bottensubstratet består delvis av grus och block. Vid vattendraget växer missne rikligt och kabbeleka förekommer allmänt. Även starr och hultbräken förekommer rikligt vid vattendraget. I bottenskiktet är mossor som kärrmossa, vitmossa och husmossa vanliga. I vattnet växer näckmossa. Död ved förekommer allmänt längs vattendraget som stående döda alar och på dessa finns hackspår efter hackspettar.

#### Känslighet

Området påverkas negativt av fysikt påverkan i vattenmiljön samt störning av de hydrologiska förhållandena. Även närliggande skog är viktig för bäckens värde.



### Hänsyn/åtgärder

Undvik exploatering som skadar vattendraget och spara skog närmast vattendraget, gärna en zon på minst 20 meter på varje sida.

## 16. Barrskog

## Naturvärdesklass 3, naturvärde

### Naturvärde

Områdets naturvärden är knutna till att det i området förekommer tallar som börjar bli gamla och även inslag av gran, gamla träd kan hysa hotade och sällsynta arter. Området har även viss skoglig kontinuitet som gynnar mer krävande arter.

### Beskrivning

Området är en flerskiktad skog på lätt kuperad mark med ett glest inslag av block och större stenar. I trädsiktet är tall överståndare och de har en diameter på 5-6 dm. De uppvisar tecken på högre ålder genom sin grövre bark och täta grenverk i kronorna. Grövre gran med diametern 5-6 dm förekommer spritt och gran med diametern 1-3 dm förekommer allmänt. I busksiktet växer gran, björk och rönn allmänt. I fältsiktet är arter som örnbräken, blåbär och harsyra vanliga. Död ved förekommer glest som t.ex. låga av gran och död stående klen sälg.

### Känslighet

Området påverkas negativt om skogen avverkas.

### Hänsyn/åtgärder

Försök att planera byggnationen så att området kan sparas.

## 20. Grova tallar

## Naturvärdesklass 3, naturvärde

### Naturvärde

Områdets naturvärden är knutna till att gamla tallar har potential att hysa hotade och sällsynta arter.

### Beskrivning

Området är tre äldre tallar som har en stamdiameter på 6-7 m. Grenverket är tämligen tätt i kronan och de har grov bark som ett tecken på högre ålder.

### Känslighet

Området påverkas negativt om tallarna avverkas.

### Hänsyn/åtgärder

Undvik avverkning av träden. Försök att integrera dem i en eventuell bebyggelse.

Tabellen redovisar de punktojekt som naturvärdesklassats vid inventeringen. Gamla träd är ofta en brist i landskapet och många hotade arter är knutna till dem. Lövträd som asp och sälg blir tämligen snabbt värdefulla för fåglar och insekter. Död ved gynnar vedlevande insekter.

Nummer	Klass	Trädslag	Stamdiameter	Kommentar
1	3	asp	5	Grov bark, bohål.
5	3	sälg	5	Grov bark, sälgticka
6	2	tall	5	Pansarbark. Tallticka, rödlistad (NT), växer på trädet. Tätt grenverk i kronan.
7	2	tall	6	Pansarbark, tätt grenverk i kronan.
8	3	tall	5	Början till pansarbark på en sidan och grov bark på andra. Tätt grenverk i kronan.
9	2	tall	6	Tidigt stadie av pansarbark, grova grenar i kronan.
12	2	tall	7	Grova grenar och grov bark. Växer strax utanför inventeringsområdet.
14	2	tall	6	Tidigt stadie av pansarbark. Växer strax utanför området.
15	2	tall	6	Grov bark med början till pansarbark. Grova grenar.
17	3	tall	5	Början till pansarbark och grova grenar.

<i>Nummer</i>	<i>Klass</i>	<i>Trädslag</i>	<i>Stamdiameter</i>	<i>Kommentar</i>
18	3	tall	5	Grövre bark och börjar bli gammal, främst framtidsvärden
19	3	talltorraka	5	Död stående talltorraka med kläckhål efter insekter

## 6. Referenser

Artdatabanken. Utdrag från artdatabanken

Finspångs kommuns naturvårdsprogram 2003

Länstyrelsen Östergötland; [gis.lst.se/lstgis/](http://gis.lst.se/lstgis/)

Nitare, J. 2005. Signalarter, Indikatorer på skyddsvärd flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen.

## Kartbilaga

Karta över det inventerad området med naturvärdesklassade områden och punktobjekt.

